

Lahti

Talousarvion kehys

Talousarvio 2026

Taloussuunnitelma 2026–2028

Kaupunginhallitus 25.8.2025

Sisällys

1. Talousarvion valmistelu	3
1.1. Aikataulu, syksy 2025.....	3
1.2. Yleinen taloudellinen tilanne.....	3
1.3. Laadinnassa huomioidut linjaukset.....	4
2. Talousarvion kehys.....	5
2.1. Käyttötalous	5
2.2. Investoinnit.....	6
2.3. Kehyksen mukainen tuloslaskelma	6
2.4. Kehyksen mukainen rahoituslaskelma	7

1. Talousarvion valmistelu

Kunnan taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 13. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston antamat ohjeet, suositus kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä Lahden kaupungin hallintosääntö (KV 10.3.2025 § 28).

Lahden kaupungin hallintosäännössä (V luku: Kaupungin talouden hoito) on määritelty mm. taloudenhoidon vastuut ja taloudenhoitoa koskevat periaatteet sekä annettu määräyksiä talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, toiminnan ja talouden seurannasta sekä sisäisestä tarkastuksesta, sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Lahden kaupungin hallintosääntö löytyy kaupungin säädöskokoelmasta (Dynasty asianhallintajärjestelmä).

Lahden kaupungin hallintosäännön § 36 Talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet määrittelee, että kaupunginhallitus antaa lautakunnille ja johtokunnille sekä palvelualueille ja alaisilleen taseyksiköille tarvittavat talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet. Kaupunginhallitus päätti vuoden 2026 talousarvion sekä vuosien 2026–2028 taloussuunnitelman laadintaohjeista 16.6.2025 § 203. Päätöksen mukaisesti talousarvion laadintaohje päätetään kahdessa osassa. Ensimmäinen osa linjasi kehyksen ja talousarvion valmistelun periaatteet. Periaatteiden mukaisesti valmisteltu talousarvion kehys päätetään kaupunginhallituksen kokouksessa 25.8.2025.

1.1. Aikataulu, syksy 2025

25.8.2025	Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2026 talousarvion kehyksen
2.–4.9.2025	Lautakuntien talousarvioseminaarit
	Lautakunnat antavat talousarvioesityksensä
9.9.2025	sivistyslautakunta, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta
10.9.2025	elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, kaupunkiympäristölautakunta
16.9.2025	tarkastuslautakunta
12.9.2025	Lautakuntien talousarvioehdotukset viimeistään taloussuunnitteluun
17.–19.9.2025	Kaupunginjohtajan talousarvioneuvottelut
24.9.2025	Palvelualueiden ehdotukset strategian toiminnallisista tavoitteista
8.10.2025	Kaupunginjohtaja julkaisee talousarvioesityksensä
9.–10.10.2025	Kaupunginvaltuuston seminaari
3.11.2025	Kaupunginhallitus tekee esityksen vuoden 2026 veroprosenteista
3.–4.11.2025	Kaupunginhallitus käsittelee talousarviota ja tekee talousarvioesityksen kaupunginvaltuustolle
10.11.2025	Kaupunginvaltuusto tekee päätöksen vuoden 2026 veroprosentista
24.11.2025	Kaupunginvaltuusto tekee päätöksen talousarviosta 2026 ja taloussuunnitelmasta 2026–2028
1.12.2025	Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion toimeenpano-ohjeet
31.12.2025	Kaupunginhallitus ja lautakunnat ovat hyväksyneet alaistensa yksiköiden käyttösuunnitelmat vuodelle 2026

1.2. Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön 16.6.2025 julkaiseman kesän taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous on kääntynyt maltilliseen kasvuun. Inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja veronalennukset parantavat kotitalouksien ostovoimaa, mutta kulutuksen kasvua hidastaa kuitenkin yhä talouden epävarmuus. Rakentamisen toipuminen, energiasiirtymä sekä puolustushankinnat lisäävät investointeja. Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit, muiden maiden vastatoimet sekä kauppapolitiikkaan liittyvä epävarmuus. Toisaalta kysyntää tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,5 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027. Työllisyys tulee kasvamaan vasta vuosien 2026–2027 aikana, jolloin työttömyysaste laskee ennusteiden mukaan vuoden 2025 9,3 prosentista 8,3 prosenttiin vuonna 2027.

Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän keskimäärin noin 0,5 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen seuraavan viiden vuoden ajan. Vuonna 2025 alijäämä syvenee hieman vuodesta 2024, mikä johtuu kulutusmenojen ja investointien kasvusta sekä valtionosuuksiin

kohdistuvista leikkauksista. Kulutusmenoja kasvattaa etenkin kunta-alan palkankorotuksista aiheutuva hintojen kasvu. Palkkaratkaisun seurauksena työvoimakustannusten arvioidaan nousevan 2,78 % vuonna 2025, 3,18 % vuonna 2026 ja 3,85 % vuonna 2027. Vuoden 2025 alusta kuntien vastuulle siirtyivät työ- ja elinkeinopalveluiden järjestäminen sekä laajennettu rahoitusvastuu työttömyysetuuksista. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin myös jatkossa koulutus- ja sivistyspalveluihin, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskussa syntyvyyden pitkäaikaisen alenemisen seurauksena. Palvelutarpeen väheneminen ei kuitenkaan todennäköisesti johda vastaaviin säästöihin kustannuksissa muun muassa erityisen tuen tarpeen kasvun, supistuneen kouluverkoston ja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousun vuoksi.

Vuonna 2025 verotulojen kasvua jarruttaa yhteisöverotulojen supistuminen. Kuntien verotulojen kasvun arvioidaan jäävän noin 1,4 prosenttiin. Kun suhdannetilanne kohenee, verotulojen kasvu piristyy arviolta 6 prosenttiin vuonna 2026 ja pysyy keskimäärin hieman alle 4 prosentissa vuosina 2027–2029.

TE-palvelu-uudistus kasvattaa kuntien valtiolta saamia tulonsiirtoja vuonna 2025. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuvia leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien ja hallituksen säästötoimenpiteiden vuoksi. Kun määräaikaiset valtionosuusleikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, kuntahallinnon alijäämä supistuu hieman, ensin 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2028 ja edelleen 0,4 prosenttiin vuonna 2029. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina. (Lähde: Taloudellinen katsaus, kesä 2025 /VM)

1.3. Laadinnassa huomioidut linjaukset

Kehystason valmistelun pohjatietona on analysoitu vuoden 2024 tilinpäätöstaso. Valmistelussa on huomioitu vuoden 2025 talousarvion ennuste, kehysneuvotteluissa hyväksytyt toiminnan muutokset, inflaation vaikutus, henkilöstösuunnitelman mukaiset henkilöstömenojen varaukset sekä muut tiedossa olevat talouteen vaikuttavat ratkaisut.

Talousarvion laadinnan lähtökohtana toimii kaupunginvaltuuston valtuustoryhmien 15.5.2025 solmima valtuustososopimus valtuustokaudelle 2025–2029 (tiedoksi KV 9.6.2025 § 69). Verotulo- ja valtionosuusarviot sekä poistotaso päivitetään valmistelun aikana viimeisimmillä käytettävissä olevilla tiedoilla ennen talousarviosta päättämistä.

2. Talousarvion kehys

2.1. Käyttötalous

Käyttötalouden kehys sitoo palvelualueita ja konsernihallintoa toimintakateen osalta.

Koko kaupunki	TP 2024**	KS+LTA 2025**	TA 2026	muutos	TS 2027	muutos	TS 2028	muutos
Toimintatulot	177 645 672	176 287 400	178 105 700	1,0 %	176 477 800	-0,9 %	176 272 300	-0,1 %
Valm. omaan käyttöön	1 330 661	1 114 000	1 114 000	0,0 %	1 114 000	0,0 %	1 114 000	0,0 %
Toimintamenot	-500 392 074	-559 755 500	-553 115 400	1,2 %	-561 111 600	-1,4 %	-568 891 000	-1,4 %
Toimintakate	-321 415 741	-382 354 100	-373 895 700	2,2 %	-383 519 800	-2,6 %	-391 504 700	-2,1 %
Konsernihallinto*	TP 2024**	KS+LTA 2025**	TA 2026	muutos	TS 2027	muutos	TS 2028	muutos
Toimintatulot	88 798 298	88 567 400	88 218 300	-0,4 %	89 566 400	1,5 %	91 094 500	1,7 %
Valm. omaan käyttöön	674 760	600 000	600 000	0,0 %	600 000	0,0 %	600 000	0,0 %
Toimintamenot	-87 940 645	-98 496 000	-92 774 300	5,8 %	-95 254 600	-2,7 %	-96 301 500	-1,1 %
Toimintakate	1 532 414	-9 328 600	-3 956 000	57,6 %	-5 088 200	-28,6 %	-4 607 000	9,5 %
Elinvoiman palvelualue*	TP 2024**	KS+LTA 2025**	TA 2026	muutos	TS 2027	muutos	TS 2028	muutos
Toimintatulot	25 489 469	29 065 200	27 971 500	-3,8 %	26 832 100	-4,1 %	24 918 200	-7,1 %
Toimintamenot	-117 613 172	-149 689 900	-148 604 500	0,7 %	-149 854 900	-0,8 %	-150 849 700	-0,7 %
Toimintakate	-92 123 703	-120 624 700	-120 633 000	0,0 %	-123 022 800	-2,0 %	-125 931 500	-2,4 %
Sivistyksen palvelualue	TP 2024**	KS+LTA 2025**	TA 2026	muutos	TS 2027	muutos	TS 2028	muutos
Toimintatulot	16 343 340	14 942 100	14 858 600	-0,6 %	14 913 700	0,4 %	14 949 900	0,2 %
Toimintamenot	-232 899 606	-245 737 800	-244 942 300	0,3 %	-248 930 500	-1,6 %	-254 216 000	-2,1 %
Toimintakate	-216 556 267	-230 795 700	-230 083 700	0,3 %	-234 016 800	-1,7 %	-239 266 100	-2,2 %
Kaupunkiympäristön pa	TP 2024	KS+LTA 2025	TA 2026	muutos	TS 2027	muutos	TS 2028	muutos
Toimintatulot	46 768 650	43 712 700	47 057 300	7,7 %	45 165 600	-4,0 %	45 309 700	0,3 %
Valm. omaan käyttöön	655 901	514 000	514 000	0,0 %	514 000	0,0 %	514 000	0,0 %
Toimintamenot	-61 938 672	-65 831 800	-66 794 300	-1,5 %	-67 071 600	-0,4 %	-67 523 800	-0,7 %
Toimintakate	-14 514 121	-21 605 100	-19 223 000	11,0 %	-21 392 000	-11,3 %	-21 700 100	-1,4 %

* Konsernihallinto sisältää Lahden Tilakeskuksen

* Elinvoiman palvelualue sisältää Lahden kaupunginteatterin ja Lahden kaupunginorkesterin

** TP 2024 ja KS+LTA 2025 jakautuminen 1.6.2025 voimaan tulleen organisaatiomuutoksen jälkeisten sitovien tasojen välillä on osittain laskennallinen arvio

2.2. Investoinnit

Talousarvion kehyksessä investoinnit on suunniteltu viideksi vuodeksi. Taloussuunnitelmakauden 2026–2030 kehyksen mukaisen investointikokonaisuuden bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 349,7 milj. euroa. Investoinneissa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tasoja ovat investointiryhmien menot. Talousarviokehyksen yhteydessä ei ole otettu sitovaa kantaa yksittäisiin investointihankkeisiin, jotka tarkentuvat syksyllä talousarvion valmistelun yhteydessä. Investointiosaan on budjetoitu aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutuksesta saatavat tulot tasearvosta. Arvioitu luovutusvoitto tai -tappio on budjetoitu käyttötalousosaan.

Investoinnit		TP 2024	KS+LTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Kiinteä omaisuus	Tulot	461 727	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
	Menot	-1 565 677	-4 750 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Talonrakennus	Tulot	408 081	1 328 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
	Menot	-32 894 514	-30 223 000	-24 917 000	-28 889 000	-52 462 000	-43 385 000	-17 368 000
Julkinen käyttöom.	Tulot	1 455 002	450 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
	Menot	-24 194 130	-28 414 000	-30 573 000	-30 914 000	-22 985 000	-30 914 000	-30 914 000
Irtain omaisuus	Tulot	47 878	0	0	0	0	0	0
	Menot	-4 635 347	-4 145 000	-4 700 000	-4 270 000	-4 010 000	-4 010 000	-4 395 000
Arvopap. ja osuudet	Tulot	75 007	0	0	0	0	0	0
	Menot	-149 489	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Investoinnit yhteensä								
Tulot (ei sis. myyntivoittoja)		2 447 695	4 778 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000
Menot		-63 439 157	-68 032 000	-63 190 000	-67 073 000	-82 457 000	-81 308 000	-55 677 000
Netto		-60 991 461	-63 254 000	-58 690 000	-62 573 000	-77 957 000	-76 808 000	-51 177 000

2.3. Kehyksen mukainen tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa esitetään kaupungin kokonaistalouden keskeiset erät. Siinä osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Tuloslaskelmassa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tasoja ovat korkotulojen ja -menojen nettoarvio sekä muiden rahoitustulojen ja -menojen nettoarvio, jotka esitetään talousarviokirjan tuloslaskelmaosassa.

Lisätietoja
taloussuunnittelu@lahti.fi

Koko kaupunki	TP 2024	KS+LTA 2025	TA 2026	muutos	TS 2027	muutos	TS 2028	muutos
Toimintatulot	177 645 672	176 287 400	178 105 700	1,0 %	176 477 800	-0,9 %	176 272 300	-0,1 %
Valm. omaan käyttöön	1 330 661	1 114 000	1 114 000	0,0 %	1 114 000	0,0 %	1 114 000	0,0 %
Toimintamenot	-500 392 074	-559 755 500	-553 115 400	1,2 %	-561 111 600	-1,4 %	-568 891 000	-1,4 %
Toimintakate	-321 415 741	-382 354 100	-373 895 700	2,2 %	-383 519 800	-2,6 %	-391 504 700	-2,1 %
Verotulot	288 270 831	295 280 000	302 485 200	2,4 %	311 298 400	2,9 %	322 083 600	3,5 %
Valtionosuudet	77 170 655	86 665 700	86 627 000	0,0 %	86 627 000	0,0 %	86 627 000	0,0 %
Rahoitustulot ja -menot	2 377 142	5 995 000	4 110 500	-31,4 %	4 704 700	14,5 %	5 926 000	26,0 %
Vuosikate	46 402 887	5 586 600	19 327 000	246,0 %	19 110 300	-1,1 %	23 131 900	21,0 %
Poistot ja arvonalent.	-56 185 733	-53 940 200	-53 116 800	1,5 %	-53 945 500	-1,6 %	-52 304 800	3,0 %
Tilikauden tulos	-9 782 847	-48 353 600	-33 789 800	30,1 %	-34 835 200	-3,1 %	-29 172 900	16,3 %
Poistoeron muutos	736 754	70 000	736 800	952,6 %	736 800	0,0 %	736 800	0,0 %
Rahastojen muutos	83 311	0	0		0		0	
Tilikauden yli-/alijäämä	-8 962 782	-48 283 600	-33 053 000	31,5 %	-34 098 400	-3,2 %	-28 436 100	16,6 %

2.4. Kehyksen mukainen rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö. Kehyksen mukaisessa rahoituslaskelmassa kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta ilmaisee 39,9 milj. euron lainanottopaineen vuonna 2026. Suunnitelmakaudella 2026–2028 lainapaine on yhteensä 139,1 milj. euroa.

Lisätietoja

rahoituspäällikkö Päivi Väisänen, paivi.vaisanen@lahti.fi

Rahoituslaskelma	TP 2024	KS+LTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta	41 235 116	-413 400	14 427 000	14 210 300	18 231 900
Vuosikate	46 402 887	5 586 600	19 327 000	19 110 300	23 131 900
Tulorahoituksen korjauserät	-5 167 770	-6 000 000	-4 900 000	-4 900 000	-4 900 000
Investointien rahavirta	-56 030 402	-57 754 000	-54 290 000	-58 173 000	-73 557 000
Investointimenot	-63 439 157	-68 032 000	-63 190 000	-67 073 000	-82 457 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 502 880	778 000	500 000	500 000	500 000
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	5 905 874	9 500 000	8 400 000	8 400 000	8 400 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-14 795 286	-58 167 400	-39 863 000	-43 962 700	-55 325 100
Antolainauksen muutokset	73 008 360	22 203 700	38 344 600	7 494 400	7 270 500
Antolainasaamisten lisäykset	0	-10 000 000	-1 000 000	-10 000 000	-10 000 000
Antolainasaamisten vähennykset	73 008 360	32 203 700	39 344 600	17 494 400	17 270 500
Lainakannan muutokset	-74 090 219	-20 000	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	0	30 000 000	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-64 000 000	-30 020 000	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-10 090 219	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-30 494 270	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-31 576 129	22 183 700	18 344 600	-12 505 600	-12 729 500
Vaikutus maksuvalmiuteen	-46 371 414	-35 983 700	-21 518 400	-56 468 300	-68 054 600